

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P
és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Nagy László.
Segéd-szerkesztő:
Hulinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is czimzendők.
Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Vasutügyünk.

(i.) Alig történt meg az első kapavágás az engedélyezett szilágysági vasut létesítésére, már is újabb tervek felmerítésén és légiek felélesztésén törik magukat az emberek.

A többiek közt a „Szatmár és Vidéke“ mult heti számában terjedelmes vezércikkben érvel a nagy-bánya-zsibói összeköttetés mellett. A lapnak a maga szempontjából igaza van; mert ezen összeköttetés nélkül a folyó év végén megnyilandó szilágysági vasut által gyorsan emelkedni látja N.-Károly jövőjét és mintegy veszélyeztetve Szatmár emelkedését. A zsibói összeköttetéssel megszerezhetni véli Szatmárnak még megyei központi voltát is, — míg másfelől ennek elestével vagy legalább a deézszei bár uton létre jövőendő összeköttetés meg nem történtével könnyen megtörténhetőknek sejteti, hogy még törvényszéke is N.-Károlyba talál menni. Ily indokok alapján felszólítja gr. Bánffy Bélát a Zsibó és N.-Bánya között létesítendő vasut előmunkálatainak engedményesét, hogy siessen ezen Szatmárra nézve oly fontos vasut kiépítésével, mert különben az erdélyi részekkel összekötő vasut „ki fog épülni, — mondja „Szatmár és Vidéke“, — még pedig a zsibói vonal mellőzésével és sokkal rövidebb vonalban, ha Bánffy Béla gróf és társai a nyert engedélylyel a Szilágyság javára élni nem akarnának.“

Teljesen értjük hivatolt laptársunk álláspontját, de épen olyan teljesen állítjuk azt is, hogy a hivatolt vonal egyáltalában nem szükséges a Szilágyság javára. Hisz a Szilágynak biztosítva van már északfelé s részben nyugotfelé is a kivezető ut s azon kicsiny része a Szilágynak, a mely a czikói szoroson tul fekszik, volna némiképpen érdekelve a kérdés

alatt lévő vonal által. De meg az állami érdek sincs felkeltve ezen tervezett vonal által, mert nem sokkal több előnyt nyújtana az államnak az a körfutás, melyet a vasut N.-Károly Szatmár, Bánya, Zilah és somlyói nyújtvánnyal Károlyból visszatérőleg megfutna, csak azért, hogy észak fele két helyen lyukadjon ki.

Ilyen helyzetben van e tekintetben szilágyi kereskedelmünk, nyers terményeink, állattenyésztésünk stb., a melyek igen természetesen nem a körfutamot, hanem lehetőleg az egyenes vonalat keresik.

Most, hogy már a n.-károly-zilah-somlyói vasut kiépítése biztosítva van s alig 10 hónap választ el annak megnyitásától, nem hagyhatuk szó nélkül hivatolt laptársunknak felszólását, mert mennél közelebb érünk azon időponthoz, a midőn személyes áruforgalmunk 30 klméter órai sebességgel futja át megyénket közepén délkeletről északnyugotig s a midőn minden jós tehetség nélkül kimondhatjuk, hogy minden megyei tényező, az épülő félben lévő vasut, sőt maga az északkeleti vasut is érezni fogja annak szükségét, hogy vasutunk végpontja ne sokáig legyen Zilah, hanem nyerjen folytatást Zsibón át Deézs felé ugyan, de nem N.-Bányán keresztül. Sőt azt is ki merjük mondani, hogy épülő vasutunk érdekében Sz.-Somlyó sem marad sokáig végpont, hanem kekesni fogja az összeköttetést egyenes irányban nyugat felé Margittával. Ez a hálózat teljesen kielégítendi majd Szilágymegyének minden érdekét és a megye fekvése mindennemű anyagi és szellemi viszonyainál fogva, — ugyszintén az állami s ezzel kapcsolatos hadászati igények is évek hosszú sorára kellőleg ellátva vannak.

Egyleti ügyek.

I.

A szilágy-somlyói nöegylet választmánya tudva azt, hogy a nagy közönség jóakaratu támogatására csakis azon esetben tarthat igényt s részben, — miután kizárólag csakia helyi érdekű dolgok támogatására szorítkozik, — tehát talán követelheti is a kellő támogatást, ha a maga elé tűzött czél megvalósíthatása végett a működés terére lépve humanistikus elveit az életben tettleg is nyilváníttja. Elelőtt pár nappal megalakult nöegylet választmánya ezen eszmétől vezéreltetve a tagok élénk érdeklődése mellett f. hó 23-án első választmányi ülését megtartotta, a mikor is Nagy Lászlóné elnökle alatt a következő határozatok helyeztettek érvényre.

Eddigelé a vereskereszt egyesülettel kapcsolatosan működött nöegylet miután önálló társulattá alakult a volt társjegyletet megalakulásáról azzal értesítette, hogy a nöegyletet érdeklő hivatalos iratokat s a pénztári készletet rendelkezése alá bocsátani sziveskedjék.

A társulat a maga elé tűzött magasztos czélja megvalósíthatása végett legbiztosabb eszközként azt tartja, ha a társulat irányában az érdeklődést minél szélesebb körben tudja kiterjeszteni, ennélfogva a tagok számának szaporítása végett a kebeléből Pavlik Sándorné, ifj. Páskuj Józsefné, Halmágyi Miklósné és Lukátsffy Ödönné tagok személyében egy gyűjtő bizottságot küldött ki azzal, hogy eljárásukról jelentéseiket a választmánynak annak idején bejelenteni sziveskedjenek.

Valamint a hadviselésnél az első mozgó erőt a pénz képezi, ép ugy e társulat is a működés terére csak is akkor tud kilépni, ha a tagsági díjak befizetését a tagok teljesítik, határozatként kimondotta tehát, hogy a társulati tagok az egyesület megalakulásáról azzal értesítettnek, hogy a tagdíjak befizetése ez év elejével már kezdetüket vették s azokat Ruszka István egyleti pénztáros kezéhez teljesíthetik.

Olvastatott a szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesület átirata, melyben a f. évi október hó folyamán rendezendő termény-, ipar- s nőimunka kiállításáni közreműködésre e társulatot is felkérte, — erre vonatkozólag határozatba ment, hogy a társulati tagok a

TÁRCZA.

Levél a szerkesztőhöz.

Megjőve az ingyen példány!
Örömtelven olvasgatom.
Lapom is van, s édesen peng
A zsebemben pár garasom.
S mi több: hírem és nevemnek
Építék rajta alapot.
— Alap is marad az mindég. —
Tehát, köszönöm a — lapot.

Köszönöm. De nem elég ez.
Érte még írnom is kéne,
Mit érdekel olvashasson
A közönség ifja, véne.
Divatszerűt! Tán legjobb lesz,
Ha szidom a zsidót, papot? ...
Jámbor lélek mind a kettő,
Zsebre teszi, ha kikapott.

Vagy bál? estély tombolával?
Mükedvelő dinomdánom?
Szembe' dicsérj, hátba' kaczagj!
Reczipéje ez, mint látom.
Aztán Ella, Mari, Irma
Nevecskéit szedjem sorba?
Ha vagy egyet kifelejték
Renoménon esik csorba.

Átkozzam a rendőrséget,
Hogy az utca, mért oly sáros?

A háznépet mért taksálja
Oly erősen a mészáros?
Éjjel, mért nincs világítás?
Ez skandalum. S több efélék.
Hej, csak lakoznám városon,
Ezekről sokat beszélnek.

De itt falun? ... Jó ha éjjel
A kerek hold levilágít.
Báltudósítási ábránd
Sem gyötöri Zsuzsit, Sárít.
S a rendőrség? éjjel bakter,
Nappal levélhordó strázsa.
A népnek még a promenád
Ellen sincsen kifogása.

Hátra vannak az estélyek.
Nó, ez szokott lenni kérem!
Disznótor, névnap, muri,
Már csak ezt is elbeszélem:
A haut-crème és elite gentry
Össze jönnek hébe-korba,
Foly a lagzi ... de táncz, czigány,
S nagysám, nincsen a bokorba.

Tudósítás csepű dróton
Szárnyal szét és még sincs hja:
— Mind ott vannak egymás mellett
A rektor, pap meg a fia.
Mükedvelők? Bethlehemmél
Vendégzerepelni jöttek.
A huszár — tragicus, kasszir —
Legjobban játszott közöttük.

Tetszik látni, nincs mit írjak,
Hogy a lapot megcsorgáljam.

Hej, csak laknám a városban,
Nem kopnék így fel az állam.
Akkor irnék tánczról, bálról,
Kivált a turnírről sokat.
Ezekkel könnyű szerezni
Mai napság a tapsokat.

De a lapot kérem szépen
Csak küldeni még tovább is;
Rejt még magában valamit
A fekete kalamáris.
Majd meglátja bennem milyen
Derék munkatársat kapott,
Ha eljő az esős tavasz:
Tele irok vagy húsz lapot!

r.—s.

MALVINA.

— Elbeszélés. —

Írta: Bihari Kálmán.
(Folytatás.)

Malvina most érzé, hogy mi sutogott hozzá amaz elégetett levelek lassu perczegésében.

— De én nem, én nem soha magamnak. Beszéljen, vádoljon még tovább Sándor, hadd fájjon szívem még jobban. Lássá, nem tudok büszke lenni: bevallom, hogy fáj. Én tudom, hogy ön boldogtalan. Miért tagadja, én is az vagyok. Most már meglehet vele elégedve. Ugy-e meg van boszulva eléggé?

— Malvina Malvina

— Higgye el Sándor, könnyebb az ön sorsa, mint az enyém. Ön férfi, ön szabad, — én nő és rab vagyok. Ön elfoglalja magát eszméivel, tudo-

közreműködésre hírlapilag felszólítatnak s a választmány ezen intézkedése a megkereső egyesülettel közzétetik.

Ezek után még egy pár apróbb ügyek elintézésével a választmányi ülés véget ért.

Vajha ezen egyesület hasznosságát a minden szép és jóra lelkesülni tudó közönségünk belátva, a tagok gyűjtésére kiküldött bizottság fáradozásait kellően méltányolná az által, hogy mentől többen sorakoznának azon zászló alá, melynek jelszava: „segíts a szűkölködőkön!” —n—k.

II.

Az első fillérestély a f. hó 22-én tartott meg a jótékony nőegylet javára. Fesztelen jó kedv, pezsgő vidámság jóval éjjel utónig tartotta össze az előkelő közönségből álló társaságot.

A program a következő számokból állott: 1. Felolvasás Csák Alajos gimnáziumi igazgatótól. 2. Szavaltat Józsa Anna k. a.-tól. 3. Népdalok, éneklé Balló Bálint ur. Csák Alajos ur „Valami a szépről” című aesthetikai dolgozatát olvasta fel, melyet lapunk mai száma egész terjedelmében hoz. Rokonszenves felolvasó volt, kellemes organummal, mely által mindvégig letudta kötni a hallgatóság figyelmét; de maga a tárgy is igen alkalmas volt arra, hogy érdeket költsön, a kidolgozás pedig gyakorlott és szelemes író tollára vall. Lelkes „éljen”-eket aratott. Józsa Anna k. a. Hugó Viktor szép költeményét („A szegényekért”) a töle megszokott szép hanghordozással, izlésteljes és szabatos taglajással szavaltta el. Előadása nyugodt és öntudatos volt a bármely estélyen is számot tett volna. A kisasszonnyal szemben, ki műkedvelői előadásainkon is többet nyújt, mint a mennyit egy műkedvelőtől kívánunk lehet, felmentve érezzük magunkat az egyszerű dícséret chablonszerű ismétlése alól s kérjük, hogy a szív igaz hangjainak több tért engedjen szavatainál; a művészi öntudatosság nem zárja ki azt, hogy a szív teljes melegevel ne szólaljon meg a költő alkotásában s a közvetlenség által csak nyerni fog még akkor is, ha egy percze el is ragadtatja magát. Az érzelem fontosabb szerepet játszik a szavaltatnál mint az értelem s e kettő harmoniájából származik az igazi művészi előadás, melyre hogy Józsa Anna kisasszony tehetséggel bír, teljes meggyőződésünk.

Balló Bálint ur több népdalt énekelt zenekisérettel. Kellemes csengő baritonja van, mely ha a felső regiszterében kissé gyöngébb is, annál teljesebb és erősebb az alsóbb hangokban. Előbb némi elfogultság vett rajta erőt; de később annyira belemelegedett, hogy a többször felújuló „hogy volt”-ra ismét és ismét engedett a közkívánságnak egy-egy népdal eléneklésével. Csak gesztusai hagynak fenn némi kívánni valót; de hangja belopja magát a szívbe és gyönyörködött. A kíséret egy kissé erős volt, a mi a pianokban sokszor megzavarta. Ohajtjuk, hogy mentül gyakrabban hallhassuk. Ezekből is látszik, hogy a szellemi élvezet melyben a fillérestély közönsége részesült, bőven kárpótolta azt a csekély áldozatot, mit a közönség a jótékony czélnek hozott. S még egyet: a mai estély meggyőzött minket arról, hogy a mi közönségünk hálása is tud lenni. A felolvasások régebben csendes pagát között folytak le, a mi bizony egy cseppet se ambitionálhatott senkit arra, hogy lelkiismeretesen kidolgozott munkával lépjen fel s a mi — no valljuk be, — bizony egy kis tiszteletlenség is a felolvasóval — s hálátlanság is annak fáradságával szemben. Pe-

mányaival, munkakörével; az élet ezerféle küzdelemre hívó érdekei nem engedik, hogy egy hűtlen nő miatt összetörjék a szív, a melyben annyi magas eszme tiszta lángja lobog. De mit csináljon a szegény nő, kinek szíve egyetlen kincse, — ha az össze van törve és hozzá még önmaga által? . . . Őn találhat — találjon is vigaszt más nő szerelmében, — nekem bűn és kárhozat szeretni . . .

— Malvina, kegyed lázban van . . . oh ne folytassa, ne folytassa ezt.

— Nevessen ki Sándor, kaczagjon rajtam. Nem érdelek öntől úgy sem egyebet. Legyen boldog mással . . . szeressen mást . . . Én velem történjék akármí . . .

Malvina elhallgatott, az izgatottságtól talán nem is tudott volna többet mondani. — Keble lázasan emelkedett. Sándor lelkében óriás küzdelem tombolt, végig simított a lázas homlokát s legyőzve felzaklatott érzelmét, hosszas szünet után szólt:

— Malvina! A szívnek el kell hallgatni, midőn a kötelesség parancsol. Miért nem feledett el engem jobban? Miért nem dobta ki utolsó maradványát is szívéből a multaknak? Sokkal könnyebb volna úgy helyzetünk. De akár hogy is, a gyermek-álom elrepült. Nekünk nem szabad arról emlékeznünk. Nyugtassa meg magát Malvina. Szeresse férjét, ez kötelessége. Én soha nyugalma zavarni nem fogom. Nekünk kerülni kell egymást.

— Talán igaza van, nagyon is igaza. De hát miért kerülnök egymást? A sors nem akarja azt. Lásza közel fogunk lenni egymáshoz ezután is. A mint tudom, ön P . . . ben fog lakni, — oda költözünk mi is férjemmel. És ön azt mondja: kerülnök egymást. Miért akar megfosztani egyetlen barátomtól?

— Asszonyom, a legnagyobb megdöbbenéssel hallom e szavakat. És mégis igazam van. Nekünk egymást kerülni kell. És most e véletlen találkozásakor szabad utoljára szíveink érzéseiről beszélnünk. Ön is meg fog nyugodni ebben és igazat adni nekem. Ön fényes körben fog élni, ragyogni

dig a mi közönségünk elég művelt arra, hogy egy felolvasást megérthessen s még ha (a jelen eset kivétel), az gyöngé volna is és igényének meg nem felelne, türelemmel hallgassa végig. Ohajtjuk, hogy ez az eset legyen jó példa a jövőre!

Válasz

T. Berényi János urnak, mint az Sz. m. W. E. volt titkáranak, a „Szilágy” f. évi 4-ik számában megjelent nyilatkozatára.

Mindenek előtt kijelentem, hogy nekem Somogyi Jenő ural semmi vitám nincsen s a nyilatkozat tárgyában szerepem csak az, hogy az E. M. K. E. országos ügyét Szilágymegyében is egy lépéssel előbb akarom vinni. Az ellen azonban tiltakozom, hogy Berényi János ur olyan szavakat adjon ajkaimra, a melyeket én soha sem mondtam, mert nem mondhattam. Berényi ur ugyanis azt állítja, hogy én a közgyűlésen így nyilatkoztam volna: „Most azonban belátom, hogy az egyesülés nem tanácsos, sőt kivihetetlen stb.” Nos hát ez egyszerűen nem igaz s nagyon jól teszi Berényi ur, ha ő maga javítja megemlékezését e tárgyra vonatkozólag. Arra emlékezhetik, hogy második vagy harmadik felszólalásomkor kijelentettem, miszerint törpe minoritasban lévén, mint alkotmányos ember, meghajlok a többség akaratára előtt.

E szerint e tárgyra vonatkozó megjegyzésemet a maga teljes egészében feentartva kijelentem, hogy ez ügyben lapterén többé nem, de a munka mezején akár hányszor találkozhatunk.

Nagy László.

Különfélék.

* **Tüzoltóba!** A jövő hó 5-ére tervezett tüzoltó bálra a meghívók már szét lettek küldve. Reméljük, hogy az ezen estély sikeréhez kötött reményei a derék egyletnek megfognak valósulni, mert mint értesülünk a vidéken is erősen készülődnek. Csak jöjjen is bátran a ki fesztelenül és jól akar mulatni!

* **Meghívó.** A szilágymegyei tanítótestület szilágy-somlyói járás köre 1887. év február 8-án d. e. fél 10 órakor kezdődőleg az ippi községi iskola helyiségében gyűlést fog tartani, — melyre a kör tagjai s a tanügy iránt érdeklődőket van szerencsém tisztelettel meghívni. A gyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Szabó Lajos rátoni tanító gyakorlati tanítása a II. osztálylyal a magyar nyelvtanból. 3. Gyakorlati tanítás megbírlása. — 4. Tötös János zoványi tanító bírálja Zoványi Lajos krasznai tanító „Testi nevelés” című munkáját. 5. Elnöki jelentés. Bene Ambrus ippi tanító felolvasása. 7. Indítványok. 8. Bizottság kiküldése a mult évi számadás megvizsgálására. 9. Bizottság kiküldése a könyvtár állásának megvizsgálására. 10. A jövő gyűlés a.) helye, b.) ideje, c.) tárgya. 11. Tisztujtás. 12. A jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság kiküldetése. Kelt Ippon, 1887. január 20-án Bene Ambrus, a kör elnöke.

* **Véglegesítés.** Csorja Károly csuesai áll. isk. tanítót és nejét Haller Ágnes tanítónőt a m. k. válás és közokt. ügyi miniszter állásaikban véglegesítette.

* **Oláh takarékpénztári egyesület** van készülöben, melyet a helybeli és vidéki intelligens románok akarnak létrehozni.

és hódítani fog. És bele fogja magát találni helyzetébe. Én ama körökben nem fogok önnel találkozni, nem is illeném oda. Hivatásom, életnézetem, meggyőződéseim kizárnak onnan. Mi teljesen idegenek vagyunk egymásra nézve. Ezt követeli a kötelesség és az okosság. Talán holnap is már, de nem sokára, — bizonyosan ön is egy véleményen lesz velem. Sok tekintetben jól esett most is élve látnom bizonyos emlékeket, de megsérteném mély és valódi tisztelet-érzésemet ön iránt, ha ezt másképp gyaráznám, mint a hogy egyedül szabad. Önnek, ha néha eszébe jutok is, azt kell felőlem hinnie, hogy az én szívem ki van halva egészen. Így aztán élélhetünk csendesesen egymáshoz közel is. Pár óra múlva Triesztben lesz hajónk, akkor elválnak utaink, mert én még néhány napot töltök ott. Férje és Keresztszegi már közelitlenek. Csak egy percünk van még négy szem között. Engedje meg, hogy ezt arra használjam, hogy szívémből és igazán kívájam: legyen boldog.

— Köszönöm Sándor, legyen boldog ön is . . . igaza van, igaza van, — sottogá Malvina elhaló hangon.

— Bocsásson meg kedves Malvina, szólt a derült hangulatban oda érkező Fénylaky, hogy ily sokáig távol maradtam. Hanem öregem — fordult Keresztszegihez. — te elvesztetted a fogadást. Az a kapitány oly kedves ember. — Hanem most már adja karját kedvesem és vonuljunk szobánkba. Itt künn valóban hideg van. — Isten önnel Ligeti ur! — Szervusz öregem. Jó éjt.

Sándor pedig a nagy küzdelem után, a melyet még most is lángoló szenvedélyével vívott s mely lelki erejét teljesen kimeríté, — összetörött, összezuzott lélekkel, üresnek érezve az egész világot, nyomorultnak egész életét, könyes szemmel, kétségbeesve kérdezte a fényes ragyogó csillagoktól, melyek mosolyogva ragyogtak le a bűnnel, szenvedélyekkel, átokkal és kétségbeeséssel teljes földre: van-e ott a csillagok honában is boldogtalanság?

* **Meghívás.** Az E. M. K. E. javára a krasznai „dalkör”, Krasznán 1887. január 29-én a városháza nagytermében dalestély, szavaltat és felolvasással egybekötött jótékonyczélú kosaras táncvizalmat rendez. Beléptidj: személyjegy 60 kr, családjegy 1 frt. Kezdeté 8 órakor. A nemes czél és eszméért a felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

* **A szegény gyermekekért!** A szilágy-somlyói közs. iskolai tanítótestület, a vezetése alatt levő iskola szegény sorsu tanulóinak segélyezésére, folyó hó 29-én tombola játékkal összekötött fillérestélyt rendez a színház helyiségében, a következő műsorral: 1. „Ima.” „Egy új Granadában” című dalműből. Előadja a helybeli dalkör. 2. Szavaltat. Előadja Farkas Etel k. a. tanítónő. 3. Felolvasás. Tiszt. Fejér Duna-szóczen tanár, hitoktató ur által. 4. Népdalok. Zenekíséret mellett, éneklék Paskuj Anna k. a. és Farkas Etel k. tanítónők. — 5. Szavaltat. Gyenge József tanító ur által. 6. Magánének. Tiszt. Balló Bálint s. lelkész, hitoktató ur által. 7. Népdalok. Éneklí a helybeli dalkör. 8. Tombola nyerevények kisorsolása. Kezdeté este fél 8 órakor. Belépti díj 20 kr. gyermekeknek 10 kr. Külön meghívók nem bocsáttatnak ki. A tanítótestület ime ismét felemeli esdő szavát a t. szülőkhez és tanítgy barátokhoz a végett, hogy ne vonják meg filléreiket ez alkalommal sem, a szegény és elhagyott gyermekektől. A rendezőség. — (Tekintetbe véve az ügybuzgó tanítói kar nemes törekvését, ajánljuk az estély támogatását közönségünk figyelmébe. A műsor s a szereplők nevei egy igen élvezetes estét ígérnek, azonfelül pedig maga a testület is olyan, a mely igazán megérdemli a meleg pártfogást azon közönségtől, melynek apró nemzedékét lelkiismeretes buzgósággal neveli a társadalomnak és a hazának. Szerk.)

* **Fűspanunk** az ujonan rendszerezített megyei alszámvevői állomásra a sz-somlyói szolgabírói hivatalnál alkalmazott Kiss Emil közigazgatási gyakorlatnokot nevezte ki.

Téli közvizsgák. A zilahi ref. kollegium elemi iskolájának első félévi vizsgalatai a következő sorrendben tartatnak meg: január 31-én d. e. 9—12 óráig a 4-ik osztály, d. u. 2—4 ó. az 1-ső osztály; február 1-én d. e. 9—12 ó. a 3-ik osztály, d. u. 2-től fél 5-ik a 2-ik osztály. A vizsgálatok nyilvánosak lévén, azokra a szülőket és érdeklődőket szívesen meghívja az igazgatóság.

* **Az 1837-ik évi fősorozás** megyénkben márczius 1-től ápril 7-ig bezárólag terjedő idő alatt a következő sorrendben fog megtartatni. A tasnádi sorozó járásra nézve márczius 1-től 7-ig, a Sz-somlyó-városban márczius 8-án, a sz-somlyóiban márczius 9-től 14-ig, a szibóiban márczius 16-tól 19-ik, a sz-eseliben márczius 21-től 26-ig, a Zilah városiban márczius 28-án, a zilahiiban márczius 29-től ápril 2-ig, a krasznai sorozó járásban ápril 4-től 7-ig terjedő napokon. Polgári elnökök: a szibói és sz-eselhi járásokban Viski Zsigmond, zilahi főszolgabíró, a sz-somlyói és krasznaiiban Gecsey Sándor sz-somlyói polgármester, a többi járásokban az alispán, esetleg főjegyző. Polgári orvosok: Tasnádon dr. Szöllősi Máté, Sz-somlyón és Krasznán dr. Kopp Gyula, tiszteletbeli megyei orvos, a többi helyeken dr. Beretzky Károly, megyei főorvos.

* **A megyei központi választmány** e hó 18-án tartott ülésében az országgyűlési képviselőválasztók 1887. évi névjegyzékét végérvényesen megállapítván, azt a helyigminiszterhez fölterjesztette s a választási székhelyekre és az illető körjegyzőségekbe kiküldeni rendelte. E szerint van a megyének 5 képviselő választó kerü-

III.

Egyszerűen, de csinosan butorozott szoba képezi Sándor otthonát. A berendezés olyan, mint komoly nőtlen férfiaknál szokott, a kik szeretnek otthon lenni; rendben és tisztán van minden. A szoba földszé a könyvtár, válogatott művekkel megrakva. Az ablakok a kertre nyílnak, — kevés hatol be ide az utcái zajból. Jó hely ez olyan embernek, a ki szeret csendességben foglalkozni gondolataival és tanulmányaival.

Mióta Sándor P . . . ben telepedett, valódi tulbuzgalommal fogott tanulmányaihoz. Hivatalos dolgain kívül ez a kis szoba, ez a kis könyvtár alkotta az ő világát. És nem mondható ez a világ üresnek. Jó vigasztalók, jó barátok ezek a könyvek. A tudomány hideg fénye ha nem gyógyítja is, ellensúlyozza a boldogtalanságot. A lélek magas gondolatai, nagy eszméi, a kitartó folytonos munka megacézlezzák a szívet a fájdalmas ábrándok ellen és kisserűvé tőrtitlik a családások keserű emlékét.

Hanem azért sokszor eljönnek a megpróbáltatás órái; a bánat, melynek gyökere a szívben van, gyakran hajt uj és uj ágakat. Magános éjek néma csendében, halavány lámpa világánál sokszor felélednek a mult emlékei, az eltemetett fájdalmak. A reménytelen kétségbeesés sötét hullója, melyet a költő oly szépen megénekelt, gyakran elkárogja szomorú jóslatát: „Soha, soha, sohasem.”

A szép Fénylakyné fényes szerepet játszik a nagyvilág színpadán. Férje állása, gazdagsága és szépsége a város előkelő világának első csillagává emelik. Ő a bálók, estélyek királynője: imádók környezik, a merre megfordul. Sándor nincs azok között, ő nem keresi ama köröket.

De azért mégis néha találkoznak. A család, melynél Sándor lakik, rokona Malvinának. Malvina többször meglátogatja őket, és néha Sándornak is a társaságba kell vegyülnie. Udvarias hidegséget mutatnak egymáshoz, mint távoli ismerősök.

A háztulajdonos Ujfalvi ur, törvényszéki elnök és igen derék magyar ember, Sándornak nagyra-

letében összesen 14,200 választó és pedig: a tasnádi választókerületben 2275, a sz.-somlyói v. k. 2999, a zilahi v. k. 2713, a diósadi v. k. 3570, a sz.-cséhi v. k. 2643 választó. Ugyanezen ülésben a központi választmány jegyzőjeül Bíró Ferencz zilahi ügyvédet választotta meg.

* **Megerősítés.** Versényi Gábort, a zilahi állami tanítóképző intézet rajztanárát, a közoktatásügyi miniszter megerősítette állomásán. A szép képzettségű tanárnak mi is őszintén gratulálunk!

* **Beküldetett.** Tisztelt szerkesztő ur! Becses engedelmével kipróbált türelmét igénybe veszem és a helybeli takarékpénztári igazgatósághoz azon kérdést intézem, van-e tudomása oly intézkedésről, — mely által üzleti helyiségben az ott megjelenni kényszerülő közönségnek a pipázás megtiltva volna? Ha igen miért nem tétetik a tilalom ismerteté bizonyos felírás vagy jel által, a mint ez másutt is szokásban van? És ha nincsen, hogyan türi: miként a közönség által, az üzlet egy magával is elégtelen hivatalnoka, gombóba gombócok alakjában készült keserű labdacsokat nyellessen — és emészthetetlen darabosságával pár hétre elrontson oly gyomort, melynek sem kedve, sem guasztusa az ily alakban nyújtott étkek megemésztésére nincsen? X.

* **Brutális paraszt.** Szabó Lajos helybeli kéményseprő a napokban Ujlak felől haza felé jövet, fekete egyenruhájától egy parasztember ökrei megijedtek és szekerét elragadták. Erre a paraszt dühbe jövet, fejcséje fokával a kéményseprő szájába vágott s két fogát kiütötte. Szomorú dolog biz ez; de némi önkénytelen humort nem lehet megtagadni tőle. Különben a két kiütött fog tulajdonosa a helybeli bíróságnál már megtette panaszát; ám hogy rakathat-e helyette olyan szilárd és harcziás természetű fogakat, azt már nem tudjuk.

* **Tréfás postakocsis.** Egy hajnaltájban Perecsen felől induló postakocsis ama különös passiót gyakorolja, hogy postakürtjén a tűzoltó vészjeleket utánozza s gyakran az utcai lakók nem csekély rémülettel hallják a „tűz van“, — majdnem érthető kifuvását s miután egy kevés ideig tartó eme magán gyakorlatán átesnek csak azután fúj teljes fortissimóval egy kellemes „megy a posta“ nótát. Ugy hisszük már ez maga is felesleges sallang. Minek felzavarni a város alvóit; hisz a m. kir. posta taliga tekintélye ezzel semmit sem nyer, a mi pedig a vészjeleket illeti, erre nézve határozottan a postafőnök ur ismert erélyességéhez apellálunk.

* **Az osztrák népfelkelés.** Az osztrák hivatalos lap már közölte az osztrák népfelkelés szervezetre vonatkozó szabályrendeleteket, melyeknek néhány érdekesebb pontját azért soroljuk fel, mivel a magyar népfelkelés hasonlóan fog szervezetrni. Népfelkelési tisztek lehetnek kiszolgált tisztek, altisztek, civilek, ha az értelmiséghez tartoznak. A kiszolgált tisztek mint népfelkelési tisztek, a rendes uniformist viselhetik, a többi népfelkelő tiszt csak a tisztí jelvényeket: tisztí karbojt, csillagok stb. A katonai jellegű testületeknek (hadastyán-egyletek) részt kell venni a népfelkelésben. A míg nem gondoskodnak a népfelkelők felruházatásáról, addig a népfelkelők polgári ruhát viselnek nemzeti karöltéssel.

* **Okirathamisítás** miatt ítélte el f. hó 24-én a nagyváradai törvényszék Schönfeld Jakabot, a ki egy, Leicht Géza által elfogadott 100 ftos váltót ezerszáz ft-ra töltött ki s később Leichtot ez összeg erejéig pörölte. Mikor e miatt Leicht bünvádi följelentést tett Schönfeld ellen, ez mihamar elengedett ezer forintot, sőt a végtárgyalás előtt 50 ftos kötelezvénnel akarta meg-

becsülni, a ki legszebb órái közé számítja a fiatal tudóssal folytatott vitatkozásokat. Az öreg ur körültekintő konzervatív politikus, Sándor kissé idealista, de a tulzástól alapos képzettsége mégóvja. Ujfalviné egy áldott jó teremtés, a jó feleségek, jó anyák — fájdalom, — már ritkulni kezdő fajából. Sándorra csak azért neheztel, hogy „miért bujja mindig azokat a vastag könyveket“ és nem keresi fel őket gyakrabban. Egy leányuk van, a kedves kis Gizella.

Ez volt Sándor élete a P . . . ben már eltöltött néhány hó óta. Változatlan és egyhangu kívülről, hogy szívében mily küzdelmek, a mult minő kísértetei viharzottak, arról csak az örök halvány-ság, örök árnyék arczán tudott volna valamit megmagyarázni.

Csendesen szobájában találjuk most is, az ablakok nyitva állanak és a tavaszi alkony szelid szellője a kertből virágillattal lengi át a szobát s be-bekukucsál az ablakon egy orgonabokor virággal fürtözött hajladozó ága. Az ifju íróasztala mellett ül, egy nagy könyv fekszik előtte, abból tesz jegyzeteket papírra. Egész lelkét munkája látszik elfoglalni.

Az ajtó hirtelen megnyílik, — ah, — mintha az egész szoba fénynyel és sugárral telnék meg. Sándor hátra fordul s meglepetve kél föl helyéről.

Gyönyörű kis szőke leány áll meg az ajtóban, olyan mint ahogy az angyalokat szokás festeni. Alig több 16—17 évesnél; a legszebb ez a félig bimbó, félig kinyílt rózsakor. Aranyfényű szőke fürtjei csinosan rendezve folyják körül kedves, mosolygó arczát, szelid kék szeméből ártatlan, tiszta, világos kedély ragyog. Látszott, hogy igen meg van lepette, midőn Sándort szobájában látta. Egészen elpirult. Kezében izléssel összeállított rózsacsokrot tartott.

— Bocsánat, hogy háborgatom, de máskor ily időben távol szokott lenni tanár ur. Ha tudom, be nem nyitottam volna az ajtót.

vesztegetni Leichtot. E dolgok a végtárgyalás folyamán alatt kitudódván, a törvényszék 2 évi fogházra ítélte. Az elírált föllebbezett. Így írja ezt az ottani „Szabadság.“

Irodalom.

— Magduska öröksége, regény, írta Abonyi Lajos. (Egyetemes Regénytár, második évfolyam, 7. és 8. kötet, Budapest, Singer és Wolfner kiadása.) Abonyi Lajos rég kivívta magának az első helyet a magyar népies novellisták közt. A milyen természetesen egyszerű hangon, zamatos alföldi magyarsággal beszél, olyan egyszerűek tárgyai és olyan ősz eredetien magyarok személyei. A Magduska örökségében ép ugy, mint az országzertne ismert és kedvelt „Betyár kendője“ című népszínművében, nem hajhászta az érdekest és meglepőt, de azért mindjárt az első lapoktól kezdve érdekes; és váratlan — bár sejtett — fordulataival sokszor meglepő. Három-négy személyből olyan bonyolult és érdekesítő mesét tud kihozni, hogy alig lehet eldönteni, mi hámulatosabb művében, a meseszöveg-e, vagy a jellemzés. De talán mégis az utóbbi. Az olvasó idővel talán elfeledheti a történetet, melynek folyását oly érdeklődéssel kísérte, de aligha egyhamar a Magduskát, Bana Sándort a férjét, Szilágyi Mihály urat, a vagyonos gazdát, no még Pattantyus Pódró Péter komiszárus urat, meg a Gátugró Jánost, a ki betyár ugyan, „de nem hunczút.“ A regényhez, mely az előnyösen ismert Egyetemes Regénytár két legújabb kötetét képezi, Hjalmar Hjorth Boyesen norvég néprónak egy gyönyörű elbeszélése van csatolva „Csillám-Brita“ címmel, Fáy Béla fordításában. A két kötet ára, díszes piros vászonkötésben, együtt 1 ft.

— A „Remény“ című kath. szépirodalmi képes hetilap második évfolyamának 4-ik (január 23.) füzeté dús, gazdag tartalommal jelent meg, mely bár mely szépirodalmi lapnak díszére válnék. A „Remény“ előfizetési ára. egész évre 8 ft, félévre 4 ft negyedévre 2 ft. Az előfizetési pénznek a kiadótulajdonos lakására (Budapest, IV. Ferencziek háza) küldendők.

— Ifju Erdély. A kolozsvári kereskedők és kereskedő ifjak társulata lapot indított, melynek első számát vettük. Címe: Ifju Erdély a kereskedés által. A lap szerkesztője Sándor József ur s a lap első száma méltó a rendkívüli tevékenységű férfihez s méltó az ügyhöz. Első cikkét Kemény Gábor hr. írja, üdvözlőlvén benne a derék törekvést, a magyar kereskedelem ügyének előmozdítását. E nagyérdű cikk után Hegedűs Sándor ír, a kereskedő osztály önképzésének fontosságáról. Aztán a szerkesztő szava következik. Mint örömmel halljuk, már eddig is nagy érdeklődéssel találkozott az új lap s ez bizonyosan fokozódni is fog.

CSARNOK.

Valami a szépről.*)

Írta: Csák Alajos.

Mily kellemesen csengő, fülbemászó hangokból áll e szó: szép; szinte könnyebben lélezkzik az

*) A sz.-somlyói jótékony nőegylet f. hó 22-én tartott filléreltélyén felolvasta a szerző.

— Nem háborgat kedves Gizella, sőt igen kedves meglepetésben részesített. Igaz, máskor ez órában távol szoktam lenni, de ma itthon maradtam. És a mint látom szerencsémre. De lépjen közelebb és mondja meg, minek köszönheti az én rideg szobám e kellemes látogatást?

— Hát . . . semmi különös . . . csak éppen tekintettem.

— És azt a szép csokrot kinek szánta, mondja csak édes Gizella?

— Tulajdonképen senkinek, de ön annyira dícsérte a multkor rózsáimat, hogy e csokrot íróasztalára akartam tenni, — mondá a leány még jobban elpirulva.

— Igen köszönöm e kedves figyelmet — szólt a fiatal tudós, átvéve és pohárba helyezve a virágokat. Nagyon köszönöm. De legyen vendégem egy perczig Gizella kisasszony, foglaljon helyet nálam. Lássa az én szomorú lakásom egészen másképen néz ki, sokkal vidámabb, otthonosabb, mióta kegyed itt van.

— Jaj! de sietek. Mama nem is tudja, hol vagyok . . . aztán nem is volna szabad, hogy az ön szobájában leüljek, — tevé hozzá jól illő komolykodással.

— Bizza rám a meghatározást kedves Gizella, — mondá Sándor mosolyogva, — én jogtanár vagyok és tudnom kell, mi szabad? Még nem is nézett szét, tekintsen körül kissé szobámban.

Gizella egészen fölbátorodott, belejött a csevegésbe, kérdezősködött a képekről, meg más egyéb-ről is. Egészen bele melegültek a beszéldebe.

— Most már megnézem, hogy mit olvasott, mikor beléptem?

Oda ment az asztalhoz s roppant tudományos képpel tekintett az öreg könyvbe; Sándor gyönyörködve nézte. Hanem a kis leány nem sokat okosodott a könyvből, mert az valami latin juris-prudentia volt.

— Ez is olyan csunya könyv, mint a milye-

ember hallatára s mint mikor az azurkék egy et fedő felhőréteg oszladozni kezd s mosolyogva kandikál ki a jöltevő nap a tisztáson, ép ugy elűzi az ember homlokáról a borot e szó szép s mennyivel inkább egy szép tárgy szemlélete, mely felvillanyozza a kedélyt, hevesebb mozgásba hozza a szívet, élénkíti a kézelőerőt s mintegy új életet lehel az érző lénybe. S a ki ennek hatása alatt áll, nem is kell sokat gondolkoznia, hogy honnan e varázserő; csakhamar megtalálja magyarázatát önnön szervezetében s ama gyújtó, isteni szikrában, mely az emberben mint őserő lakozik s melyet a Teremtő oltott az emberi kebelbe.

Én nem tudom, hogy vagyunk még mai napig is e kérdéssel: szép. Pedig a legnagyobb bölcsészek mint Plátó, Aristoteles, Hegel, Kant Leibnitz már réges-régen meghatározták. Egyik az alakilag részarányosság, czélszerűség és tökéletesség kapcsolata-nak nevezi a tartalmilag tiszta eszmével; a másik az eszmei tartalomnak szép alakban való kifejezését mondja szépnek; a harmadik azon alak nyilatkozásának mondja, melyet a természet minden teremtménynek adni akart, de mely az anyag ellenszegülése s más kedvezőtlen körülmények összehatása miatt abban maradt stb. — S mégis e philosophok meghatározásai is romba dőlnek, ha az embereknek a szép iránti véleményeit halljuk. Hiszen csak önöket kérdezem Uraim és Hölgyeim! két tárgy milyensége felől; egyike azt fogja mondani: ez bizony szép, a másik már nemmel felel. Innen van, hogy a hány fej, annyi vélemény; a hány ember, majdnem ugyanannyi az ízlés. Egyik embernek a rét egyszerű mezébe öltözött virága tetszik, a másik már észre sem véve elhalad mellette; de rajongással veszi körül a szinpompájában ragyogó kerti virágot; egyiknél a tárgy kicsiny, de kellemes volta hízelgi be magát; a másiknál az erő, a nagyság köti le a figyelmet s kelti az aesthetikai szép érzetét. Nézzük csak költőinket. Egyik rajong a bércekért, melyekre a bánatos felhők pihenni járnak, a másik magasztalja a rónaságot: a nyitott könyvet. — Mégis ennyi ingadozás között kell lenni egy támpontnak, mely a szép meghatározásánál irányadó. Talán legjobb meghatározása a szépnek ez: „Szép az, a mi önmagában, minden melléktekinet és érdek nélkül tetszik“; hol a külső forma és belső tartalom összhangzatos. S hogy mégis nem egyformán ítélünk a tárgyak szépsége felől, annak nem a tárgyak mi és milyenségében, hanem ízlésünk és szép iránti fogékonyságunk különböző fejlettségében rejlik oka. Egyikünk szigorubb vizsgálat nélkül megelégszik az alaki szépséggel, a másik azt tartja s — gyakran nem ok nélkül, — hogy „nem mind az a szép, a mi szép“, értvén a szépség alatt a jóságot is.

Tekintsük csak az ízlés fejletlen fokán álló juhászbojtárt; mélabus furulyáján a szerelmi vallo-mások, szíve rezgő hurjainak visszhangjai mint ömölnek s szerelmének tárgya egy pupos hátú leány, kit a világ legnagyobb szépségével föl nem cserélne, mert nemes lelke őt rabjává tette.

Ugy vagyunk a széppel, mint a ruhával; egyiknek állása tetszik, másiknak színe s megfordítva. S így van ez a művészet minden ágában is. Vegyük a zenét. Egyik az olasz, lágy zenét kedveli, másik el van ragadtatva Wéber coturnusos zenéje által; a harmadik a finom érzékét érintő francia zenének a híve. — A festészetben egyiknek egy tájkép, másiknak egy csendélet, a harmadiknak egy arczkép ragadja meg figyelmét. (Közbe legyen mondva nem akkor, ha érdekelt.) — A köl-

nek az apám könyvtárában állanak. A többi is mind ilyen?

— Nem, kedves kisasszony. Képvisele van a szépirodalom is. Legkedvesebb szórakozásom a valódi költők remekeinek olvasása. Itt van Petőfi, Arany, Vörösmarty, Schiller, Göthe, Hugo, szóval a költészet legfényesebb vezéralakjai. Szívesen szolgálok kegyednek is, ha parancsolja, valami szép olvasmányt.

— Nagyon jó lesz, mindjárt keresünk is egyet.

Ott állottak a könyvszekrény előtt, éppen egymás mellett. A lemenő nap, mely bucsusugarait küldte be az ablakon, megaranyozta, dicsfényvel vette körül az ifju nemes, komoly arczát, a leányka szőke fürtjeit. Olyan szép pár volt így, egymás mellett.

A mint legjobban el voltak merülve a könyvek válogatásában, a kertből beszélgetés hangja hallatszott az ablakon át.

Kitekintettek. A kert sétányon Ujfalviné közeledett egy társasággal, mely két-három férfi és nőből állott. — Sándor megismerte közöttük Malvinát.

— Oh még itt találunk, mondá Gizella, azzal kisietett a szobából.

Sándor önkénytelenül követte.

Találkozott máskor is Malvinával, de soha nem érezte oly kényelmetlenül magát, mint éppen most. Talán fájt is neki, hogy a kedves társalgás megzavartatott.

Mintha egy pillanatig más világba tekintett volna, de a pillanat elmúlt, újra visszavonatott a régi gyötrelembe. Az a percznyi csendes, jöltevő öröm, a melyet Gizella kedves társasága okozott, elenyészett a hatalmas szenvedély feltámadása alatt, mint a csalogánydal elenyésznek a mennydörgés megzendültekor.

(Folyt. köv.)

tészetben a kedélyt mélyen érintő ballada sokkal jobban megragadja a szívet s kelti fel a szép érzetét, mint az epikának bármely más fajtája. De elmondhatjuk, hogy mindnyájunkat gyönyörködtet egy-egy tárgyunk plasztikai kidomborítása, vagy festői leírása. Mily gyönyörű Arany Toldijában az alföldi kut személyesítése. „Ösztövr kutágas hór-horgas gémmel, mélyen néz a kutba s benne vizet kémel; óriás szunyognak képzelné valaki, mely az öreg földnek vérét most szíjja ki.“ Vagy Vajdánál: „Távol honából száll a fehér felhő ormot pillant meg utjában állót s gondolkodik, kikerülje-e? Légnek gyermeke én, miként kerüljem ki a föld fiát: alant hagyom, villámöcsémet küldöm fejére s meg-razatom ősz, moh-szakállát.“

Hát a természetnek mennyi ezer meg ezer szépségével találkozunk. A természet valóban minden szépségnek tárháza. Itt lehet igazán sokat látni, a mi elbájol bennünket. Itt elleshetjük az isteni művész titkosan működő ecsetjét; szemléltethetjük a teremtet minden pillanatban, láthatjuk a bölcs építést, kinek gondja van minden legparányibb darabkára s azt bölcsen kellő helyére tudja illeszteni. A természetből igen sok szöveget tanulhatunk.

Mennyi szépnek forrása a világosság. Segélyével vesszük észre a mindenséget betöltő miliárd világtesteket. S bár e világtestek titkaiba be nem hatolhatunk, rólok csak sejtelemmel birunk, mégis annyi titokszerűséggel szemben bámuljuk a csillagos eget; a holdnak ezüst, szelid fénye, a szivárványnak szemet gyönyörködtető színei mind mennyi szépségek s kedélyünket az élvezet mámorába képesek ragadni. — Maga a világosság is szép, mert nélküle életet sem képzelhetünk; innen az összehasonlítás a világosságának az étellel, a sötétségnek a halállal; a hol világosság van, ott pezsgő az élet; derült időben a madarak is vidámban énekelnek, borusban lehangolt az ember és állat kedélye egyaránt.

Hát a levegő, mely elválhatatlan társunk mindenütt, mennyi szépnek megtestesítője! Mozgása képezi a szelet, mely a tikkasztó hőségben valódi áldás ránk; s mennyi alakban jelentkezik a langyos zephyrtől a dühöngő orkánig; mint korbácsolva fel a tenger hulláma; hogy dönti ki gyökereitől a százados tölgyeket; mily fenségesen meghatóan dörgeti meg fejünk felett az égboltozatot. A levegő rezgése idézi elő a hangot s a dalban mennyi szépséget eszközöl.

A víz is sok szépnek és jónak szülőanyja. A hegyek oldalairól vidáman lecsörtető kis csermely, melynek cseppeiben kéjesen fürdik a napsgót, mennyi gyönyörrel tölti el a természetvizsgálót. A folyók és folyamok, melyek millióit táplálják az élő lényeknek, megdagadva mint szakadnak a tengerbe s beolvadnak ama végtelen víztömegbe, melynek látása fenségesen szép, majd lesújtó, majd föl-emelő.

Nem szép-e a tűz?! Játsoi lobogása a téli és nyári est csendjében egyformán kedves látvány. Borzasztóan szép egy tűzhányó hegy, mely örökös forrongásban tartja a földet. — De ki tudná föl-sorolni az elemek ezer és ezer szépet nyújtó nyilvánulásait?!

Szép a növény, szép az állatvilág. Gyakran figyelemre sem méltatjuk a természet egy-egy igénytelennek látszó tárgyait; de ha öntudatosan s behatárolva vizsgáljuk, lehetetlen azokban a szépnek kisebb-nagyobb fokával nem találkozunk s fel nem ismerünk a végtelenül tökéletes Istennek csodaalkotásait.

Láttak-e már Uraim és Hölgyeim oly többemeletű házat, mely csak egy téglaszélességű falból van emelve s tetőzete a legsúlyosabb gerendákat és fedőanyagokat viseli magán. Kérdem, hogy valakinek kedve kerekednék oly lakásban megvonni magát, mely minden pillanatban az összeomlással fenyeget. És nézzük meg a gabnaszárat, egy picziny magból kihajt, nő és egy nagy tömött kalászt hoz; s mily súlyos a vékony szárhoz képest annak gyümölcse s a dúló fergeteg sem képes összetörni; meg-meghajol az erő előtt, elismeri hatalmát, de a vihar elvonulta után vígan emeli fel ismét fejét. S nézzük ezt az igénytelen szalmaszárat görcső alatt: emberi kéz által nem utánozható csipkét fogunk ott látni.

Mily fenséges a tavaszi reggelen szemlélni a harmatesepet, mint ül a virág kelyhében, mintha szíve, lelke volna annak a virágnak s örömkönnýjével adóznék Istenének a jótéteményért, hogy életi s a nap sugarait ráküldi. Oh elfásult kebel az, melyre a természet tüneményei és szépségei hatni nem tudnak.

Hát az állatvilágban mennyi tökélyvel találkozunk?! S e világnak ura az ember a szépség minden nemét és fajtát magában foglalja. Maga az emberi szervezet csodaszépség; mint egy complicált gépezet apró és mégis lényeges alkatrészei: úgy működnek össze a legkisebb szervek is az emberi test gépezetében. S a belső működés mily fenségesen nyer kifejezést a test külsején. De sokkal szebb a külső szépségnél a belső, a szellemi. Már maga a cselekvés, a tett, a küzdés az igaz, szép és jó után, valóban széppé teszi az embert.

Szépek az ember életében az egyes életkorok. A még öntudatlan csecsemő mily forrón ragaszkodik anyjához; az ifju nagy tettekről álmodozik; a férfi az életnek gyakran nehéz bajaival birkózik; az öreg, lelke nyugodtságával önmagába merül; gondolatban átéli a múltat s a természet örök törvényei előtt meghajolva várja a napot, mely letarolja az életszerveket, hogy lelke alkotójához visszatérjen.

Szépek az emberi nemes érzelmek és tettek. Lehet-e gyönyörűbb látvány, mint midőn a forrón szerető anyát kisdede pajzánkodva öleli s ez szerelme magzatát forró csókjaival halmozza el; mily

mély tiszteletünk tárgya egy anya, ki fájdalom borítottan s halvány, mégis fenségesen szép arccal öröklik súlyos beteg gyermeke ágyánál. — Nézd a titokban jöttévő, nemes érzésű leánykát, ki a rongyokba burkolt elhagyatott koldusnak dugva adja az alamizsnát, mi magasztosan szép átszellemült arca, s mi drága gyöngyök azok a szájalom sajtolt könyecsek, a szív jóságát visszatükröző szemekben.

Nincs a természetnek szépsége, mely a sziv-nemességben gazdag nővel versenyezhetne. — Hiszen szép és nagy a férfi hivatása is. Kell-e egyszerűbb látvány, mint midőn a férfi lelkesedve honáért, küzdelmeket, erőmegfeszítéseket s halált is szenved. — És mégis, mondják meg Uraim, melyik meghatóbb jelenet: midőn a férfi haláltusát viv hona ellenségével, vagy midőn az anya, letérdelvé előtte gyermekei s összekulcsolván kezeiket, égre emelvén szemeit, így tanítja őket imádkozni: „Könyörgünk Isten, áldd meg e hazát!“ Vajon mi lelkesít egy tettszomszjas ifjút jobban, a hatalmas szónok-e, vagy a honát szerető hölgy, ki azt mondja, szivem minden dobbanása hazámé?!

Szép az ember a nemekben is. Szép a férfi, szép a nő, csak hogy a szép más módon nyer kifejezést mindkettőben. A férfiuban a test élesen határt, a csontok és izmok erősek; a nőben a test anyaga szabadon játszik a szakadatlan folyásban levő körvonalak közt, a csontok és izmok gyengébbek. De legszebb mindkettő, midőn a kötelesség mezején látjuk őket. Szép látvány, midőn a férfi küzd, fárad, szembeszáll az élet terheivel, hogy családjá szükségét ne lásson. Az anya mily ágylyosan sűrög-forog, sem éjjele, sem nappala nincs, csak hogy gyermekeit a társadalomnak jól fölnevelhesse; mindkettő külön uton és módon, de egy célra tör s e kölcsönös munka és életküzdelen fokokza a szeretetet; az atya szeretete az anyához, az anyáé az atyához s mindkettőjöké a gyermekekhez fordul, ezek ismét a szülőkhöz, s így jön létre azon szeretet-egész, mely a család tagjait átöleli és összetartja.

A mi általában a szép fogalmát illeti az emberre alkalmazva, elmondhatjuk, hogy valamint abszolút rossz ember, kiből valami jó tulajdonság ne volna nincs; úgy az emberi test is oly kedvezőleg van alkotva, hogy teljesen rút szinte nincs, csak a szépség fokaiban nézve van különbség. Az embernek meg van a maga előnye, hogy szellemisége bizonyos ékességgel látja el külsejét is. A nemes tulajdonok áthatják a testet is és ez kifejezést nyer a külsőn. A külső szépség hiánya azért nem ejtsen senkit se bánatba; mert áll az, hogy a lelki tulajdonok nagyobb varázserőt gyakorolnak ránk, mint a pusztán külső szépség. A külsőn nyilatkozó szellemi erő lekötő figyelmünket s a testi szépség hiányai elmosódnak szemeink előtt. A szépséget igaz bámuljuk, csodáljuk s benne gyönyörködünk; de az is mulandó, mint minden egyéb; a lélek szépsége pedig nagybecsű a társadalomra s a hol ez megvan, mellette minden esetre csak előny a testi szépség.

És az élet nehéz küzdelmeiben a nő nemes szívére nagy szükség van. Ő tud vigasztalni, hangjának bűvös csengése, lélekjóságának kiapadhatlan kincsével. A nő az érzelmihatalmat használja, szemébe annyi szeretetet tud önteni, arcába annyi jóságot és szelidséget, hogy az hatását soha nem tévesztheti. A nemes érzésű nő bárhol jelenjen meg, mindenütt tiszteletet parancsol, a legszívósabb ridegségű férfi érdes szava is meglágyul, a zord tél tavaszszá változik.

Hátva van még valamit a szép különféle fajairól szólanom, ezek: a fenséges, ünnepélyes, magasztos, csodálatos, kellemes, nagyszerű, bájoló.

A fenséges a szépnek legmagasabb foka. Hatása kettős; egy fenséges tárgy látásakor egészen lesújtva érezzük magunkat, mert a végtelen tárggyal szemben érezzük kicsinységünket; de csakhamar fölemelkedünk, mert isteni eredetünk kétségtelen ismeretére jutunk.

Fenséges pl. a csillagos égbolt, a mérhetetlen Oczeán, egy dühöngő vihar. Socrates alakja, ki a méregpohárral szemben is megtudta őrizni lelke nyugodtságát — fenséges.

Az ünnepélyes rokon a fenséges. Midőn lelkünk nagyfontosságú tárgyak várására van előkészítve, akkor ünnepélyes hangulatban vagyunk. Egy régen látott családtag várása ünnepélyes hangulatot idéz elő egy családnál. Egy hegedű vagy zongora művész fellépte várva-várt pillanat s az első accordok előtt beálló siri csend ünnepélyes; ennek magasabb foka a fenséges. Egy szép kikelet reggelén a Magura ormairól ellesni az egész pompájában előbuvó napot: fenséges látvány. Rokon a fenséges a pompás, mely amannak csodálatot keltő nagyságával eszményi diszt, szingazdagságot egyesít. Nemesnek mondunk egy embert, ki ellenének megbocsát, s a sérelmeket jótéteményekkel viszonozza. A lélek e kinese gyakran igen szépen nyilvánul a gondolkodás és cselekvésmódban. A kedély és lélek, nemesítése az emberek egyik legfőbb feladatát kell, hogy képezze. A nemesszívű emberek arca tükrö, melyből belviláguk megismerhető. Ha tehát valaki nemes érzelmeknek és gondolatoknak hódol, önkénytelenül kifejezi azt külsején is. Innen származnak e kifejezések: nemes vonásai vannak; szemei végtelen jóságot tükröznek vissza stb. . .

Kellemesnek nevezzük azon szépet, mely bizonyos gyöngédség, szelidség és jóság által tűnik ki. Kellemes tehát mindaz, a mi nemcsak tetszik, hanem szeretetünket nagy mértékben megnyerni, mely meghódít, s magához vonz. Szeretni való, szeretetre méltó, bájos különböző elnevezések, de egy jelentésük a kellemessé.

Ide számítható még az aestheticusok szerint a comicum is, mely bár a szépség jellegére igényt nem tarthat, de széptanilag annyiban van becse, a mennyiben az ellentét által a valódi szépet kidomborítja. Ily comicum például, ha valaki megbotlik az utcán, s önkénytelenül hátra tekint.

S ezzel rövid tárgyalásomat a szépről befejezem. Korántsem foglalkozhattam itt e helyen úgy, hogy azt kimerithettem volna; de ha felolvasom önökben U. és H! csak egy kissé is érdeket tudott kelteni, célomat elértem. Mindenkinek kötelessége a szép iránti érzéket ápolni, úgy önmagában, mint másban, s minél többet foglalkozunk valamely tárggyal, s minél behatóbban vizsgáljuk azt s gyönyörködni valót fedezünk fel benne, annál inkább haladunk a tökéletesedés felé, mert izlésünket, kedélyünket, szívünket nemesítettük. A kedély és szívmesség pedig emeltyüi a társadalmi miveltségnek.

Szerkesztői üzenetek.

B Gy. Budapest. Engedelmet kérünk a késedelemért, de apellálunk ismert jóindulatához, mely még eddig nem hagyott cserben. Már készülöben van. A dr. F—y ur vállalatának irt dolgozatot lesz-e kegyes személyesen átadni s nem terhel meg vele? Mielőbb részletesen!

r—s. Az első költeményt, mely ha tárgyánál fogva kissé viseltes is; de a kidolgozásban sikerült, még e számban hozzuk. A többit még nem olvastuk át, de úgy hisszük beválik. Csinos társadalmi cikk, úgy egy számra, kelendő portéka nálunk. Exeelsior!

L. J. Várom.

S. I. („Borzalmas eset.“) Biz ez kérem furesa eset, alig hinnék el, ha ön nem bizonyítaná külön levélben is. Hogy e szó „velőtrázó sikoly“ jogosult-e irodalmilag? Igen kérem. Tehát ama felhatalmazásával, hogy ellenesetben corrigáljuk ki, nem élünk. Mi inkább a többit találtuk hibásnak s viszont felhatalmazzuk önt, hogy ama szó kivételével igazítsa ki az egészet és tessék beküldeni oda a hova különben is szánva volt. A mint látja, mi nem vagyunk irigyek.

H I R D E T É S.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltóüzlete

Budapest, Dorottya-utca 1. sz.

Alapított 1841-ben. — Részvénytőke 5 millió forint osztrák értékben.

Ajánl

Évenként 3 huzás!

1887. évben főnyeremények:

Február 1-én: 100,000 forint osztr.ért.

Junius 1-én: 200,000 forint o. é.

Deczember 1-én: 100,000 forint o. é.

Eredeti sorsjegyek napi árfolyamon. (Jelenleg 8 ft 75 kr)

Igény- 3 sorsjegyre 24 havi részletben á ft 1.40,
jegyek 5 sorsjegyre 24 havi részletben á ft 2.35,

azonnali játszási joggal már a legközelebbi 1887.
február 1-én történő huzáshoz.

➡ Megrendelések legegyszerűbben postátalványnyal történnek. ➡

BAZILIKA

SORSJEGYEKET.